

Ανωνυμοποιημένο κείμενο

C-243/20 - 1

Υπόθεση C-243/20

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

5 Ιουνίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών (Ελλάδα)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

5 Μαΐου 2020

Ενάγοντες:

DP

SG

Εναγομένη:

Τράπεζα Πειραιώς ΑΕ

[OMISSIS]

[σελ. 2 του πρωτοτύπου] [OMISSIS]

[OMISSIS]

[OMISSIS] [διαβιβαστικά έγγραφα της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως]

[σελ. 3 του πρωτοτύπου] [OMISSIS]

EL

[OMISSIS]

ΤΟ ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

[OMISSIS]

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 6.02.2019, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

ΤΩΝ ΕΝΑΓΟΝΤΩΝ: 1) DP [OMISSIS], κατοίκου Κορυδαλλού Αττικής [OMISSIS], 2) SG [OMISSIS], συζ. DP, κατοίκου Κορυδαλλού Αττικής [OMISSIS].

ΤΗΣ ΕΝΑΓΟΜΕΝΗΣ: Της Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρίας με την επωνυμία «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.», [OMISSIS] που εδρεύει στην Αθήνα [OMISSIS].

Οι ενάγοντες ζητούν να γίνει δεκτή η από 17.09.2018 [OMISSIS] αγωγή [OMISSIS] [σελ. 4 του πρωτοτύπου] [OMISSIS].

[OMISSIS]

[OMISSIS] [σελ. 5 του πρωτοτύπου] [OMISSIS] [Αναφορά στην πάγια νομολογία του Δικαστηρίου και του Αρείου Πάγου σχετικά με τη φύση της προδικαστικής παραπομπής και την υποβολή αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως].

2. Στην προκειμένη περίπτωση με την υπό κρίση αγωγή οι ενάγοντες εκθέτουν ότι το 2004 για την κάλυψη των στεγαστικών τους αναγκών αναζήτησαν τραπεζικό φορέα για να λάβουν στεγαστικό δάνειο. Ότι γι' αυτό το λόγο απευθύνθηκαν στην εναγομένη τραπεζική εταιρία με σκοπό να τους προτείνει μια συμφέρουσα λύση για την κάλυψη της στεγαστικής τους ανάγκης για αγορά και επισκευή κατοικίας ποσού 100 000 ευρώ. Ότι στις 03.09.2004 στην Ηλιούπολη Αττικής, μεταξύ των εναγόντων ως πιστούχων [σελ. 6 του πρωτοτύπου] και της εναγομένης τραπεζικής εταιρίας ως δανείστριας συνήφθη [OMISSIS] σύμβαση στεγαστικού τοκοχρεολυτικού δανείου με την οποία η εναγομένη χορήγησε στους ενάγοντες τοκοχρεολυτικό στεγαστικό δάνειο ποσού 100 000 ευρώ, συνολικής διάρκειας 360 μηνών (30 ετών). Το επιτόκιο της δανειακής σύμβασης ορίστηκε κυμαινόμενο και συμφωνήθηκε ότι θα απαρτίζεται από το διατραπεζικό επιτόκιο EURIBOR 360 ημερών, πλέον περιθωρίου ανερχομένου σε 1,70 % και της εισφοράς του νόμου 128/75, που ανερχόταν κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης σε 0,12 %. Ότι στις αρχές του έτους 2007, χρονική περίοδο κατά την οποία οι περισσότερες ελληνικές τράπεζες προωθούσαν τα δάνεια σε ελβετικό φράγκο ως εξαιρετικά προνομιακό τραπεζικό προϊόν, εξαιτίας του χαμηλού επιτοκίου, η εναγομένη διά των υπαλλήλων της τους πρότεινε την μετατροπή του νομίσματος του δανείου από ευρώ σε ελβετικό φράγκο. Ότι για τον σκοπό αυτό επισκέφθηκαν το κατάστημα της εναγομένης στην Ηλιούπολη Αττικής και κατά την ως άνω επίσκεψή τους απευθύνθηκαν στον αρμόδιο υπάλληλο της εναγομένης, ο οποίος τους πρότεινε την τροποποίηση της δανειακής σύμβασης με

την αλλαγή του νομίσματος χορήγησης από ευρώ σε ελβετικό φράγκο (CHF), ενημερώνοντάς τους ότι το επιτόκιο Libor σε σχέση με το Euribor ήταν αισθητά χαμηλότερο, με συνέπεια τη μείωση των μηνιαίων δόσεων αποπληρωμής του δανείου. Ότι πράγματι, στις 26.03.2007 συνήφθη μεταξύ των διαδίκων [OMISSIS] πρόσθετη πράξη τροποποίησης της αρχικής δανειακής σύμβασης με την οποία μετατράπηκε το νόμισμα της σύμβασης από ευρώ σε ελβετικό φράγκο. Ότι με την ανωτέρω πρόσθετη τροποποιητική πράξη συνομολογήθηκε ότι το υπόλοιπο του δανείου που ανέρχονταν στις 26.03.2007 σε 95 726,36 ευρώ θα μετατρεπόταν στις 17.04.2007 σε ελβετικό φράγκο. Ότι περαιτέρω [OMISSIS] το επιτόκιο του δανείου για τα πρώτα τρία έτη συμφωνήθηκε σταθερό ανερχόμενο σε 3,65 % ετησίως, ενώ μετά την παρέλευση της τριετίας ορίστηκε κυμαινόμενο, το οποίο θα απαρτίζεται από το Διατραπεζικό Επιτόκιο Libor Ελβετικού Φράγκου μηνιαίας διάρκειας 360 ημερών. Ότι λίγους μήνες αργότερα, ήτοι στις 25.06.2007 συνήφθη νέα τροποποίηση της ίδιας σύμβασης στεγαστικού δανείου δυνάμει της οποίας συμφωνήθηκε ότι το ανεξόφλητο υπόλοιπο του δανείου τους μέχρι την περίοδο εκείνη, ήτοι τις 16.06.2007, που ανερχόταν στο ποσό των 95 362,84 ευρώ θα μετατρεπόταν στις 17.07.2007 σε ελβετικό φράγκο, σύμφωνα με [σελ. 7 του πρωτοτύπου] τους αναλυτικά [περιγραφόμενους] στην ανωτέρω τροποποιητική σύμβαση όρους και συμφωνίες. Ότι με βάση την ανωτέρω, νέα τροποποιητική σύμβαση το επιτόκιο του δανείου για τα πρώτα τρία έτη συμφωνήθηκε σταθερό ανερχόμενο σε 3,9 % ετησίως, ενώ μετά την παρέλευση της τριετίας ορίστηκε κυμαινόμενο, το οποίο θα απαρτίζεται από το Διατραπεζικό Επιτόκιο Libor Ελβετικού Φράγκου μηνιαίας διάρκειας 360 ημερών. Ότι ουσιαστικά με την νέα τροποποιητική σύμβαση μεταβλήθηκε το σταθερό επιτόκιο το οποίο αυξήθηκε από 3,65 % σε 3,9 %. Ότι μέχρι το έτος 2015 οι μηνιαίες δόσεις του δανείου καταβάλλονταν κανονικά, και οι ενάγοντες είχαν την εντύπωση ότι το άληκτο κεφάλαιο του δανείου μειώνεται σταδιακά με την καταβολή των τοκοχρεολυτικών δόσεων κάθε μήνα. Ότι στον όρο 4.5 της ανωτέρω τροποποιητικής σύμβασης αναφέρεται ότι: «Η εξόφληση του δανείου από τον Οφειλέτη θα γίνει είτε σε αυτούσιο συνάλλαγμα, είτε με το σε ευρώ ισάξιο (αντίτιμο) του συναλλάγματος Ελβετικών Φράγκων, υπολογιζόμενο, την ημερομηνία πληρωμής της δόσης, με βάση την ισοτιμία του οικείου συναλλάγματος, όπως αυτή θα προκύψει από τη διατραπεζική αγορά συναλλάγματος. Η τιμή αυτή θα είναι υψηλότερη από την τρέχουσα τιμή που η Τράπεζα πωλεί το Ελβετικό Φράγκο και η οποία εμφανίζεται στο Ημερήσιο Δελτίο Τιμών Συναλλάγματος της Τράπεζας». Ότι στον όρο 8.1 παρ. 3 της ανωτέρω τροποποιητικής σύμβασης αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι: «σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης δανείου, πέρα από τις συνέπειες που μνημονεύονται κατά τα λοιπά στην παρούσα, η Τράπεζα δικαιούται επίσης (αλλά δεν υποχρεούται) να μετατρέψει το σύνολο της ληξιπρόθεσμης οφειλής σε ευρώ με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης από την Τράπεζα του Ελβετικού Φράγκου, όπως η τιμή αυτή προκύπτει από το Ημερήσιο Δελτίο Τιμών Συναλλάγματος της Τράπεζας, την ημερομηνία μετατροπής του συνόλου της οφειλής σε ευρώ και να χρεώνει αυτό, με τόκο υπερημερίας που θα υπολογίζεται με το ισχύον Βασικό επιτόκιο της Τράπεζας για στεγαστικά δάνεια, πλέον περιθωρίου και της εισφοράς

του Ν. 128/1975, προσαυξημένο κατά 2,5 εκατοστιαίες μονάδες. Σε περίπτωση που ισχύει ανώτερο επιτόκιο υπερημερίας θα ισχύει το επιτόκιο τούτο».

Οι ενάγοντες ισχυρίζονται, κατ' εκτίμηση των ισχυρισμών τους, ότι οι ανωτέρω όροι (4.5 και 8.1 παρ. 3) είναι άκυροι ως καταχρηστικοί σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 6 του Ν. 22[5]1/1994[, Προστασία των καταναλωτών,] σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 281 ΑΚ. Ειδικότερα, ισχυρίζονται ότι με την εφαρμογή των **[σελ. 8 του πρωτοτύπου]** ανωτέρω όρων και την υποχρέωση εξόφλησης του δανείου με βάση την ισοτιμία που ίσχυε κατά το χρόνο της καταβολής των δόσεων ενώ οι ίδιοι κατέβαλαν συνολικά προς εξόφληση του δανείου το ποσό των 98 298,62 ευρώ η εναγομένη τους ενημέρωσε ότι στις 17.04.2018 η οφειλή τους μόνο για το άληκτο κεφάλαιο του δανείου ανέρχεται στο ποσό των 87 858,78 ευρώ. Ότι ο ανωτέρω κίνδυνος ουδέποτε τους γνωστοποιήθηκε, τόσο κατά την προσυμβατική όσο και κατά τη συμβατική τους ενημέρωση από την εναγομένη ενώ δεν είχαν τις απαραίτητες γνώσεις για να αντιληφθούν τον εν λόγω συναλλαγματικό κίνδυνο. Ότι την απόφαση να λάβουν το εν λόγω δάνειο σε ελβετικό φράγκο την έλαβαν κατόπιν προτροπής υπαλλήλου της εναγομένης, ο οποίος τους το παρουσίασε ως την πλέον συμφέρουσα πρόταση, λόγω του χαμηλού επιτοκίου, χωρίς ποτέ να τους επισημανθεί ο κίνδυνος ανατροπής των συναλλαγματικών ισοτιμιών, που υπέκρυπτε η σύμβαση αυτή, αν και γνώριζε ότι οι ίδιοι δεν είχαν εισοδήματα σε ελβετικό φράγκο. Ότι εξαιτίας της μεταβολής της ισοτιμίας του ελβετικού φράγκου έναντι του ευρώ σημαντικό μέρος των μηνιαίων καταβολών τους έχει εξαεμιστεί ενώ εάν είχαν ενημερωθεί από τους υπαλλήλους της εναγομένης, ως προς τη μετακύλιση του συναλλαγματικού κινδύνου και τις συνέπειες αυτού, δεν θα είχαν προβεί στην κατάρτιση της επίδικης σύμβασης, αφού επιδίωκαν τη σύναψη σύμβασης στεγαστικού δανείου, προκειμένου να προβούν στην αγορά ακινήτου για την κάλυψη στεγαστικών αναγκών τους. Ότι οι προαναφερόμενοι όροι (4.5 και 8.1 παρ. 3) της δανειακής σύμβασης, οι οποίοι προβλέπουν την εξόφληση των υποχρεώσεών τους έναντι της τράπεζας είτε στο νόμισμα της χορήγησης είτε σε ευρώ, αλλά με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης του νομίσματος χορήγησης την ημέρα καταβολής κάθε τοκοχρεολυτικής δόσης, είναι καταχρηστικοί και ως εκ τούτου αυτοδικαίως άκυροι, σύμφωνα με το άρθρο 2 [του] ν. 2[2]51/1994, αφενός διότι δεν είναι σαφής και κατανοητός ο οικονομικός λόγος για τον οποίο τέθηκε η ως άνω ρήτρα, ούτε και οι οικονομικές συνέπειες που απορρέουν από αυτήν, ως προς το συνολικό εν τέλει ύψος του προς απόδοση ποσού, με αποτέλεσμα η ρήτρα αυτή να παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας και αφετέρου διότι εμφανίζει αοριστία ως προς τα κριτήρια διακύμανσης των δόσεων και του άληκτου κεφαλαίου, επιτρέποντας στην τράπεζα να τα προσδιορίζει οποτεδήποτε, μονομερώς, χωρίς να είναι εκ των προτέρων γνωστά στην ίδια τα ειδικά και εύλογα κριτήρια, από τα οποία προκύπτει η εκάστοτε **[σελ. 9 του πρωτοτύπου]** συναλλαγματική ισοτιμία. Ότι κατά την υπογραφή της ανωτέρω τροποποιητικής πράξης ο υπάλληλος της εναγομένης δεν τους ενημέρωσε για οτιδήποτε άλλο εκτός της ελκυστικής προσφοράς για χαμηλότερη δόση του δανείου τους, ούτε έγινε καμία αναφορά σχετικά με τη μηνιαία δόση και κυρίως με το κεφάλαιο του δανείου και το ενδεχόμενο μεταβολής του σε περίπτωση αλλαγής της συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ – CHF. Ότι στην πραγματικότητα ο υπάλληλος

της καθ' ης περιορίστηκε μόνο στη σύγκριση του επιτοκίου του δανείου σε ευρώ με εκείνο του δανείου σε ελβετικό φράγκο και στη σύγκριση των δύο δόσεων, με αποτέλεσμα οι ενάγοντες να εμπιστευθούν την πρόταση της εναγομένης.

3. Με βάση τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά ζητούν: α) να αναγνωριστεί ότι μεταξύ των εναγόντων και της εναγομένης δεν είναι υπαρκτές και ενεργές οι από 26.03.2007 και από 25.06.2007 πράξεις τροποποίησης της [OMISSIS] σύμβασης στεγαστικού δανείου ελβετικών φράγκων και συνεπώς ουδεμία οφειλή τους εξ ελβετικών φράγκων απορρέει από την εν λόγω σύμβαση δανείου, και να επανέλθει το αρχικό καθεστώς της [OMISSIS] σύμβασης δανείου, β) να αναγνωριστεί η ακυρότητα των επίδικων πράξεων τροποποίησης σύμβασης δανείου σύμφωνα με την 174 ΑΚ ως αντιβαίνουσες στην ΠΔΤΕ 1955/1991 και την 806 ΑΚ, ως αντιβαίνουσες στην ΠΔΤ[Ε] 2325/1994, ως καταχρηστικές κατά τ[α] άρθρ[α] 2, παρ. 7 και 6, του Ν. 2251/1994 και 281 ΑΚ, ως αισχροκερδείς και ανήθικες κατά την 178 και 179 ΑΚ, άλλως να κηρυχθεί από το δικαστήριο η ακυρότητα των επίδικων πράξεων λόγω απάτης κατά την 174 ΑΚ, άλλως και όλως επικουρικώς λόγω πλάνης κατά την 140 ΑΚ, γ) να αναγνωριστεί ότι το χορηγηθέν από την εναγομένη στεγαστικό δάνειο, το οποίο εκταμιεύθηκε και μεταβιβάστηκε στους ενάγοντες στις 3.09.2004 ποσού 100 000 ευρώ αποτελεί το μοναδικό ποσό κεφαλαίου που οφείλουν να επιστρέψουν στην εναγομένη με τους νόμιμους τόκους, δ) να αναπροσαρμοστεί η οφειλή τους κατά την 388 ΑΚ, άλλως και όλως επικουρικώς κατά την 288 ΑΚ, στο προσήκον μέτρο της οφειλής τους πλέον των αντίστοιχων τόκων, ε) να αναγνωριστεί ότι έχουν καταβάλει στην εναγομένη έως σήμερα, προς εξόφληση κεφαλαίου και τόκων του δανείου το ποσό των 98 298,62 ευρώ, στ) άλλως και επικουρικώς να υποχρεωθεί η εναγομένη να προβεί στον συνυπολογισμό όλων των χρεώσεων, ήτοι τόκων δόσεων αλλά και καταβολών εκ μέρους τους, που έχουν γίνει κατόπιν μετατροπής του [σελ. 10 του πρωτοτύπου] ελβετικού φράγκου σε ευρώ με βάση την ισοτιμία ευρώ – ελβετικού φράγκου κατά τον χρόνο εκταμίευσης του δανείου, ζ) να υποχρεωθεί η εναγομένη να απέχει στο μέλλον από τον υπολογισμό της οφειλής και τον παράνομο τοκισμό σε ελβετικά φράγκα και η) να καταδικαστεί η εναγομένη στη δικαστική τους δαπάνη.

4. [OMISSIS] [παραδεκτό της αγωγής]. Ως προς τη νομιμότητα της αγωγής θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής: Οι ενάγοντες, μεταξύ άλλων, με το δεύτερο σκέλος του δεύτερου αιτήματος της αγωγής τους ζητούν την ακυρότητα λόγω καταχρηστικότητας των προαναφερθεισών τροποποιητικών συμβάσεων, κυρίως, κατ' εκτίμηση του περιεχομένου του δικογράφου της αγωγής, λόγω καταχρηστικότητας του όρου 4.5 των [συμβάσεων] αυτών σύμφωνα με τον οποίο: «Η εξόφληση του δανείου από τον Οφειλέτη θα γίνει είτε σε αυτούσιο συναλλάγμα, είτε με το σε Ευρώ ισάξιο (αντίτιμο) του συναλλάγματος Ελβετικών Φράγκων, υπολογιζόμενο, την ημερομηνία πληρωμής της δόσης, με βάση την ισοτιμία του οικείου συναλλάγματος, όπως αυτή θα προκύψει από τη διατραπεζική αγορά συναλλάγματος. Η τιμή αυτή θα είναι υψηλότερη από την τρέχουσα τιμή που η Τράπεζα πωλεί το Ελβετικό Φράγκο και η οποία εμφανίζεται στο Ημερήσιο Δελτίο Τιμών Συναλλάγματος της Τράπεζας» και του όρου 8 παρ. 1 εδ. 3 σύμφωνα με τον οποίο: «Σε περίπτωση καταγγελίας της

σύμβασης δανείου, πέρα από τις συνέπειες που μνημονεύονται κατά τα λοιπά στην παρούσα, η Τράπεζα δικαιούται επίσης (αλλά δεν υποχρεούται) να μετατρέψει το σύνολο της ληξιπρόθεσμης οφειλής σε Ευρώ με βάση την τρέχουσα τιμή πώλησης από την Τράπεζα του Ελβετικού Φράγκου, όπως η τιμή αυτή προκύπτει από το Ημερήσιο Δελτίο Τιμών Συναλλάγματος της Τράπεζας, την ημερομηνία μετατροπής του συνόλου της οφειλής σε Ευρώ και να χρεώνει αυτό, με τόκο υπερημερίας που θα υπολογίζεται με το ισχύον Βασικό επιτόκιο της Τράπεζας για στεγαστικά δάνεια, πλέον περιθωρίου και της εισφοράς του ν. 128/75, προσαυξημένο κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες». Με τους ανωτέρω όρους ουσιαστικά επαναλαμβάνεται η (ενδοτικού δικαίου) ρύθμιση του άρθρου 291 ΑΚ στο οποίο ορίζεται ότι: «[ό]ταν πρόκειται για χρηματική οφειλή σε ξένο νόμισμα που πρέπει να πληρωθεί στην Ελλάδα, ο οφειλέτης, αν δεν συμφωνήθηκε το αντίθετο, έχει δικαίωμα να πληρώσει σε εγχώριο νόμισμα με βάση την [σελ. 11 του πρωτοτύπου] τρέχουσα αξία του ξένου νομίσματος στο χρόνο και τον τόπο της πληρωμής». Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση θα πρέπει να κριθεί αν είναι δυνατός ο έλεγχος από το δικαστήριο των ανωτέρω όρων λόγω καταχρηστικότητας. Το νομοθετικό πλαίσιο που, κυρίως, εφαρμόζεται για την εν λόγω κρίση είναι αφενός οι διατάξεις της οδηγίας 93/13/ΕΚ, αφετέρου οι διατάξεις του νόμου 2251/1994, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η ανωτέρω οδηγία. Σύμφωνα δε με το άρθρο 1 παρ. 2 της ανωτέρω οδηγίας: «[ο]ι ρήτρες της σύμβασης που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου [...] δεν υπόκεινται στις διατάξεις της παρούσας οδηγίας», ενώ στο άρθρο 8 ορίζεται ότι: «[τ]α κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή διατηρούν στον τομέα, που διέπεται από την παρούσα οδηγία, αυστηρότερες διατάξεις, σύμφωνες προς τη συνθήκη, για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή». Με την ενσωμάτωση της οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο δεν μεταφέρθηκε ρητά η εξαίρεση από τον έλεγχο της καταχρηστικότητας «ρητρών της σύμβασης που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού (ή και ενδοτικού) δικαίου».

5. Αντικείμενο διχογνωμίας στην ελληνική νομολογία αποτελεί το ζήτημα αν η ανωτέρω εξαίρεση του άρθρου 1 παρ. 2 της οδηγίας 93/13/ΕΚ παρόλο που δεν έχει εισαχθεί ρητά στο ελληνικό δίκαιο, είναι δυνατόν να θεωρηθεί ερμηνευτικά ότι έχει εισαχθεί με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατός ο έλεγχος καταχρηστικότητας όρου σε δανειακή σύμβαση ο οποίος επαναλαμβάνει νομοθετική διάταξη και εν προκειμένω τη διάταξη του άρθρου 291 ΑΚ.

6. Σχετικά με το ανωτέρω ζήτημα με την υπ' αριθ. 4/2019 απόφαση της πλήρους ολομέλειας του Αρείου Πάγου έγινε δεκτό, κατά πλειοψηφία, ότι: «είναι αληθές ότι η ως άνω εξαίρεση των όρων που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου από τον έλεγχο καταχρηστικότητας δεν μεταφέρθηκε ρητά στο εθνικό δίκαιο με το Ν. 2251/1994, που αποτελεί ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της οδηγίας 93/13. Παρότι, όμως, δεν έγινε μεταφορά της εξαίρεσης αυτής στο εθνικό δίκαιο με ειδική και ρητή διάταξη, εντούτοις πρέπει να θεωρηθεί ότι ενυπάρχει στη ρύθμιση του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 2251/1994 βάσει μίας εναρμονισμένης προς το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνείας. Και τούτο διότι σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 2251/94: “Γενικοί όροι

συναλλαγών που έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και [σελ. 12 του πρωτοτύπου] υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή απαγορεύονται και είναι άκυροι. Ο καταχρηστικός χαρακτήρας γενικού όρου ενσωματωμένου σε σύμβαση κρίνεται αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση, ο σκοπός της, το σύνολο των ειδικών συνθηκών κατά τη σύναψή της και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται". Επομένως, για να υπάρξει κατά το Ν. 2251/1994 καταχρηστικότητα ενός ΓΟΣ, πρέπει αυτός να έχει ως αποτέλεσμα "την σημαντική διατάραξη των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή". Σε περίπτωση, όμως, που ο επίμαχος όρος απηχεί διάταξη εθνικού δικαίου, αναγκαστικού ή ενδοτικού, τότε εξ ορισμού δεν νοείται, όπως προαναφέρθηκε, διατάραξη της ισορροπίας των συμβαλλομένων ούτε καταχρηστικότητα του συμβατικού όρου. Συνακόλουθα, ένας τέτοιος όρος εξ ορισμού αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του ν. 2251/1994. Η ως άνω ερμηνεία καταλήγει σε λύση σύμφωνη με το σκοπό της οδηγίας, όπως αυτός εκφράζεται στο άρθρο 1 παρ. 2 αυτής και εξηγείται στη 13η σκέψη του προοιμίου της. Ειδικότερα, στη σύμβαση τραπεζικού στεγαστικού δανείου σε αλλοδαπό νόμισμα μεταξύ των διαδίκων υφίσταται ο επίμαχος ΓΟΣ, που υποχρεώνει τον οφειλέτη να εκπληρώνει τις εντεύθεν υποχρεώσεις του προς την Τράπεζα είτε στο νόμισμα της χορηγήσεως, είτε σε ευρώ, με βάση την τρέχουσα τιμή πωλήσεως του νομίσματος χορηγήσεως την ημέρα της καταβολής, οπότε ανακύπτει το ζήτημα εάν ο όρος αυτός είναι "όρος που απηχεί νομοθετική διάταξη", ταυτίζεται δηλαδή ή απηχεί κατά περιεχόμενο εθνικές ρυθμίσεις, και μάλιστα όχι μόνο αναγκαστικού αλλά και ενδοτικού δικαίου. Πράγματι, το άρθρο 291 ΑΚ ορίζει σχετικά: "Όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή σε ξένο νόμισμα που πρέπει να πληρωθεί [στην Ελλάδα] ο οφειλέτης, αν δεν συμφωνήθηκε το αντίθετο, έχει δικαίωμα να πληρώσει σε εγχώριο νόμισμα με βάση την τρέχουσα αξία του ξένου νομίσματος στο χρόνο και τον τόπο της πληρωμής". Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι στον οφειλέτη, που εγκύρωσ ανέλαβε οφειλή σε ξένο νόμισμα, παρέχεται η ευχέρεια να εξοφλήσει την οφειλή του αυτή είτε στο νόμισμα της οφειλής, είτε σε εγχώριο νόμισμα, με βάση την τρέχουσα αξία του ξένου νομίσματος στο χρόνο και τον τόπο της πληρωμής, δηλαδή την αξία που θα απαιτηθεί προκειμένου ο δανειστής να αποκτήσει το νόμισμα της οφειλής. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή υφίσταται μία οφειλή, σε ξένο νόμισμα, πλην όμως παρέχεται στον οφειλέτη η διαζευκτική [σελ. 13 του πρωτοτύπου] ευχέρεια να καταβάλει άλλη παροχή αντί εκείνης που από την αρχή οφείλεται, και συγκεκριμένα σε εγχώριο νόμισμα, με βάση την τρέχουσα αξία του ξένου νομίσματος στο χρόνο και τον τόπο της πληρωμής. Ωστόσο, ένας τέτοιος όρος σε σύμβαση τοκοχρεολυτικού δανείου μεταξύ Τράπεζας και δανειολήπτη, όπως στην προκειμένη περίπτωση, απηχεί το περιεχόμενο της διατάξεως του άρθρου 291 ΑΚ, και κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα όσα εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, δεν νοείται διατάραξη της ισορροπίας των συμβαλλομένων, ούτε καταχρηστικότητα του σχετικού όρου».

7. Περαιτέρω, σύμφωνα με την άποψη της μειοψηφίας της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου, την οποία (κατά πλειοψηφία) υιοθετεί το παρόν δικαστήριο, ως προς το εν λόγω ζήτημα έγινε δεκτό ότι: «η εξαίρεση του άρθρου 1 παρ. 2 της οδηγίας 93/13/ΕΚ, η οποία δεν μεταφέρθηκε ρητά στο εθνικό δίκαιο με το ν.

2251/1994, δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε ερμηνευτικά ότι εμπεριέχεται στη ρύθμιση του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 2251/1994. Αν ο εθνικός νομοθέτης ήθελε τη μεταφορά του, θα το έπραττε με ρητό και ειδικό τρόπο, σε κάθε δε περίπτωση οι εξαιρέσεις από τον κανόνα (ότι όλοι οι ΓΟΣ πρέπει να ελέγχονται για καταχρηστικότητα) πρέπει να ερμηνεύονται στενά και αυστηρά, ώστε να μη φαλκιδεύεται ο κανόνας αυτός. Τούτο δικαιολογείται από το γεγονός ότι η οδηγία 93/13/ΕΚ προέβη σε μερική μόνο κατ' ελάχιστο περιεχόμενο εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών περί καταχρηστικών ρητρών, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 12 του προοιμίου της, παρέχοντας με το άρθρο 8 αυτής εξουσιοδότηση στα κράτη να θεσπίζουν ή διατηρούν, στον τομέα που διέπεται από αυτήν, αυστηρότερες διατάξεις, σύμφωνες προς τη Συνθήκη, για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή. Τούτο επιτυγχάνεται με τη μη μεταφορά διατάξεων της οδηγίας που περιορίζουν το πεδίο προστασίας του καταναλωτή, όπως συμβαίνει με τη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 της επίμαχης οδηγίας, που δεν μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο, παρά τις διαδοχικές, τροποποιήσεις του ν. 2251/1994. Έτσι, εφόσον υπήρξε σκόπιμη παράλειψη μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της εξαίρεσης του άρθρου 1 παρ. 2 της επίμαχης οδηγίας, αυτή (οδηγία), κατά τη μη μεταφερθείσα διάταξή της, δεν παράγει άμεσο οριζόντιο (μεταξύ ιδιωτών) αποτέλεσμα, ούτε είναι δυνατή η σύμφωνη προς το πνεύμα και τους σκοπούς της οδηγίας ερμηνεία του εθνικού δικαίου και δη της διάταξης του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 2251/1994, αφού θα προκαλούσε απομείωση της μεγαλύτερης προστασίας του καταναλωτή στην οποία απέβλεπε ο νομοθέτης του Ν. [σελ. 14 του πρωτοτύπου] 2251/1994 (με τη μη μεταφορά της εξαίρεσης του άρθρου 1 παρ. 2 της οδηγίας) και συνεπώς θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη *contra legem* ερμηνεία του εθνικού δικαίου».

8. Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση ανακύπτει αμφιβολία ως προς την ερμηνεία διατάξεων της οδηγίας 93/13/ΕΚ, και ειδικότερα το ζήτημα της εφαρμογής ή όχι της διάταξης του άρθρου 1 παρ. 2 της οδηγίας σε περίπτωση που η εν λόγω διάταξη δεν έχει ενσωματωθεί ρητά σε μία εθνική, εν προκειμένω, την ελληνική νομοθεσία. Επομένως, το δικαστήριο αυτό θεωρεί απαραίτητο να απευθύνει ερώτημα προς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι η ανωτέρω κρίση αποτελεί προκριματικό ζήτημα για την εξέταση του σχετικού ισχυρισμού περί ακυρότητας ως καταχρηστικών των προαναφερθέντων υπ' αριθ. 4.5 και 8.1 παρ. 3 [όρων] της ένδικης δανειακής σύμβασης. Ειδικότερα, σε περίπτωση που κριθεί ότι η ως άνω εξαίρεση δεν έχει εισαχθεί στο ελληνικό δίκαιο, τότε το παρόν δικαστήριο δύναται να κηρύξει άκυρους τους ανωτέρω όρους λόγω καταχρηστικότητας, δυνατότητα η οποία δεν υπάρχει σε περίπτωση που κριθεί ότι πράγματι η ανωτέρω εξαίρεση μπορεί να θεωρηθεί, ερμηνευτικά, ότι έχει εισαχθεί στο ελληνικό δίκαιο.

10. Σημειώνεται ότι το παρόν δικαστήριο έχει τη γνώμη, κατά πλειοψηφία, ότι η εν λόγω διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 της οδηγίας 93/13/ΕΚ δεδομένου ότι δεν έχει εισαχθεί ρητά στο ελληνικό δίκαιο δεν εφαρμόζεται, με αποτέλεσμα τα ελληνικά δικαστήρια να μπορούν να προβούν σε έλεγχο καταχρηστικότητας και ρητρών, οι οποίες απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού (και ενδοτικού) δικαίου. Ειδικότερα, όπως προαναφέρθηκε, υποστηρίχθηκε η άποψη (ΟΛΑΠ 4/2019) ότι, παρότι δεν έγινε μεταφορά της εξαίρεσης αυτής στο

εθνικό δίκαιο με ειδική και ρητή διάταξη, εντούτοις πρέπει να θεωρηθεί ότι ενυπάρχει στη ρύθμιση του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 2251/1994 βάσει μίας εναρμονισμένης προς το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνείας. Σημειώνεται ότι η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 του Ν. 2251/1994 αποτελεί αυτούσια μεταφορά των άρθρων 3 παρ. 1 και 4 παρ. 1 της οδηγίας 93/13/ΕΚ. Επομένως, αντιστοιχίζοντας το περιεχόμενο των ανωτέρω διατάξεων (6 παρ. 2 Ν. 2251/1994 = 3 παρ. 1 και 4 παρ. 1 93/13/ΕΚ) καταλήγουμε στο πρόδηλο συμπέρασμα ότι σύμφωνα με την εν λόγω άποψη η εξαίρεση του ελέγχου καταχρηστικότητας των όρων που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού (και ενδοτικού) [σελ. 15 του πρωτοτύπου] δικαίου, παρόλο που δεν εισήχθη με ρητή διάταξη στο ελληνικό δίκαιο, εντούτοις μπορεί να θεωρηθεί ότι ενυπάρχει στη ρύθμιση των άρθρων 3 παρ. 1 και 4 παρ. 1 της εν λόγω οδηγίας. Η ανωτέρω ερμηνευτική προσέγγιση αποτελεί και ένα από τα προδικαστικά ερωτήματα που απευθύνονται στο ΔΕΕ, όπως ειδικότερα αναφέρεται στο διατακτικό της παρούσας απόφασης.

11. Ωστόσο ένα μέλος του δικαστηρίου [OMISSIS] είχε την άποψη ότι ήδη κρίθηκε από την Πλήρη Ολομέλεια του Αρείου Πάγου κατά πλειοψηφία με την υπ' αριθ. 4/2019 απόφασή του, ότι: «η ως άνω εξαίρεση των όρων που απηχούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου από τον έλεγχο καταχρηστικότητας δεν μεταφέρθηκε ρητά στο εθνικό δίκαιο με το Ν. 2251/1994, που αποτελεί ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 93/13. Παρότι, όμως, δεν έγινε μεταφορά της εξαίρεσης αυτής στο εθνικό δίκαιο με ειδική και ρητή διάταξη, εντούτοις πρέπει να θεωρηθεί ότι ενυπάρχει στη ρύθμιση του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 2251/1994 βάσει μίας εναρμονισμένης προς το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνείας. Και τούτο διότι σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 2 του ν. 2251/94: “Γενικοί όροι συναλλαγών που έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή απαγορεύονται και είναι άκυροι. Ο καταχρηστικός χαρακτήρας γενικού όρου ενσωματωμένου σε σύμβαση κρίνεται αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση, ο σκοπός της, το σύνολο των ειδικών συνθηκών κατά τη σύναψή της και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται”. Επομένως, για να υπάρξει κατά το Ν. 2251/1994 καταχρηστικότητα ενός ΓΟΣ, πρέπει αυτός να έχει ως αποτέλεσμα “την σημαντική διατάραξη των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή”. Σε περίπτωση, όμως, που ο επίμαχος όρος απηχεί διάταξη εθνικού δικαίου, αναγκαστικού ή ενδοτικού, τότε εξ ορισμού δεν νοείται, όπως προαναφέρθηκε, διατάραξη της ισορροπίας των συμβαλλομένων ούτε καταχρηστικότητα του συμβατικού όρου. Συνακόλουθα, ένας τέτοιος όρος εξ ορισμού αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής του ν. 2251/1994. Κατά συνέπεια, στην περίπτωση αυτή υφίσταται μία οφειλή, σε ξένο νόμισμα, πλην όμως παρέχεται στον οφειλέτη η διαζευκτική ευχέρεια να καταβάλει άλλη παροχή αντί εκείνης που από την [σελ. 16 του πρωτοτύπου] αρχή οφείλεται, και συγκεκριμένα σε εγχώριο νόμισμα, με βάση την τρέχουσα αξία του ξένου νομίσματος στο χρόνο και τον τόπο της πληρωμής. Ωστόσο, ένας τέτοιος όρος σε σύμβαση τοκοχρεολυτικού δανείου μεταξύ Τράπεζας και δανειολήπτη, όπως στην προκειμένη περίπτωση, απηχεί το περιεχόμενο της διατάξεως του άρθρου 291 ΑΚ, και κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα όσα

εκτέθηκαν στη μείζονα σκέψη, δεν νοείται διατάραξη της ισορροπίας των συμβαλλομένων, ούτε καταχρηστικότητα του σχετικού όρου». Έχει επομένως, ήδη κριθεί το εν λόγω νομικό ζήτημα από την Πλήρη Ολομέλεια του Αρείου Πάγου και η υπό κρίση υπόθεση πρέπει να εκδικαστεί από τον παρόν δικαστήριο και να κριθεί κατά τη νομική και ουσιαστική της βασιμότητα χωρίς την ανάγκη προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

12. Κατόπιν των ανωτέρω το δικαστήριο, κατά πλειοψηφία,: α) αναβάλλει την έκδοση οριστικής απόφασης, β) απευθύνει προδικαστικά ερωτήματα προς το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το διατακτικό της παρούσας για τα θέματα που άπτονται ερμηνείας κανόνων του ευρωπαϊκού δικαίου, [OMISSIS]. [αναστολή της εκδικάσεως της υποθέσεως και διάταξη για διαβίβαση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο]

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

[OMISSIS]

[OMISSIS] [σελ. 17 του πρωτοτύπου]

ΑΠΕΥΘΥΝΕΙ στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) τα κατωτέρω προδικαστικά ερωτήματα:

1) Κατά την έννοια του άρθρου 8 της Οδηγίας 93/13/ΕΚ που προβλέπει δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίζουν αυστηρότερες διατάξεις για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερη προστασία του καταναλωτή, μπορεί ένα κράτος μέλος να μην ενσωματώσει στο εθνικό δίκαιο το άρθρο 1 παρ. 2 της Οδηγίας 93/13/ΕΚ και να επιτρέψει τον δικαστικό έλεγχο και ρητρών που απηγούν νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις αναγκαστικού ή ενδοτικού δικαίου;

2) Είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι το άρθρο 1 παράγραφος 2 εδ. α και β της Οδηγίας 93/13/ΕΚ αν και δεν εισήλθε ρητά στο Ελληνικό δίκαιο εισήλθε έμμεσα σύμφωνα με το περιεχόμενο των άρθρων 3 παράγραφος 1 και 4 παράγραφος 1 της ανωτέρω Οδηγίας, όπως αυτό μεταφέρθηκε στην διάταξη του άρθρου 6 παρ. 2 του Ν. 225[1]/1994;

3) Στην έννοια των καταχρηστικών όρων και του εύρους τους όπως αυτοί ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 3 παράγραφος 1 και 4 παράγραφος 1 της Οδηγίας 93/13 περιέχεται η εξαίρεση του άρθρου 1 παράγραφος 2 εδ. α και β της οδηγίας 93/13;

4) Καταλαμβάνεται από τον έλεγχο της καταχρηστικότητας γενικού όρου συναλλαγής κατά τις διατάξεις της Οδηγίας 93/13/ΕΚ, ο όρος σε πιστωτική σύμβαση που συνάπτει καταναλωτής με πιστωτικό ίδρυμα, ο οποίος αποδίδει το περιεχόμενο κανόνα ενδοτικού δικαίου του κράτους μέλους, εφόσον ο σχετικός όρος δεν αποτέλεσε αντικείμενο χωριστής διαπραγματεύσεως;

[OMISSIS]

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στην Αθήνα, στις 5/5/2020 [OMISSIS].

[σελ. 18 του πρωτοτύπου] [OMISSIS]

[OMISSIS]

[σελ. 19 του πρωτοτύπου] [παράθεση της έκθεσης πρακτικών του αιτούντος δικαστηρίου η οποία περιέχει τυπικά στοιχεία για την επ' ακροατηρίου συζήτηση της υποθέσεως] [OMISSIS]

[OMISSIS]

[σελ. 20 του πρωτοτύπου] [OMISSIS]

[OMISSIS]

[σελ. 21 του πρωτοτύπου] [OMISSIS]

[OMISSIS]